

Вікторія Паламарчук,

*студентка 2 курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРИНЦИПИ ЗАКОННОСТІ, ДОСТУПНОСТІ, ПРОЗОРОСТІ ТА ПІДЗВІТНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Самостійним видом органів публічної влади, який не належить до органів державної влади, виражає інтереси територіальних громад та здійснює діяльність від їхнього імені, є місцеве самоврядування.

Відповідно до ст. 140 Конституції України місцеве самоврядування є правом територіальної громади — жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста — самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Сутність місцевого самоврядування полягає в гарантованому державою праві територіальної громади, громадян та їх органів розв'язувати значну частину місцевих справ і управляти ними, діючи в межах закону, під свою відповідальність та в інтересах населення [1].

У період демократичних перетворень суспільного життя, реформування державних інститутів першочерговими стають питання побудови демократичної, правової держави. Відповідно до ст. 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» воно здійснюється на принципах законності, доступності, підзвітності та прозорості. Серед

науковців, які досліджували систему принципів місцевого самоврядування, принципи організації діяльності органів місцевого самоврядування, варто відзначити Р. Безсмертного, І. Бутка, В. Вакуленка, Ю. Ганущака, І. Грицяка, В. Куйбіду, О. Молодцова, М. Пітцика, В. Погорілка, М. Пухтинського, В. Скрипничука, В. Удовиченка та ін. [2].

Законність — це такий режим державного і суспільного життя, за якого забезпечується повне й неухильне дотримання і виконання законів, підзаконних актів усіма без винятку органами держави, громадськими організаціями, посадовими особами і громадянами. Суть законності полягає в реальності права, в тому, що всі без винятку суб'єкти суспільних відносин керуються принципом суворого дотримання приписів законів та інших нормативних актів, сумлінно виконують покладені на них юридичні обов'язки, безперешкодно і повною мірою використовують свої суб'єктивні права.

Підзвітність полягає в тому, що органи та посадові особи місцевого самоврядування повинні періодично звітувати перед територіальною громадою про свою діяльність.

Прозорість — це систематичне висвітлення діяльності органу державної влади, роз'яснення цілей, змісту та механізму реалізації державної політики. Прозорість органів державної влади є важливою умовою демократизації держави, становлення громадянського суспільства, запорукою утвердження демократичних норм та правил у відносинах між громадянами, їх об'єднаннями та державними органами.

Доступність — це можливість за прийнятний час одержати необхідну інформаційну послугу.

У зв'язку з тим, що наша країна обрала шлях європейської інтеграції, децентралізації влади, дуже актуальним є підви-

щення публічності місцевих владних інституцій, де влада є найближчою до людей і надає їм основні суспільні послуги. Прозорість, законність, доступність та підзвітність місцевої влади позитивно впливають на якість послуг на місцевому рівні, залучення населення та впровадження політики, спрямованої на реалізацію їхніх законних інтересів. Саме тому дотримання органами місцевого самоврядування основних принципів побудови демократичної держави є дуже важливою нині проблемою. У чому саме вона проявляється?

На жаль, упродовж багатьох років у нашій країні законність попіралася і долю країни, всього народу вершив не закон, а особисті амбіції окремих осіб. Результати цієї протиправної діяльності ще й нині відчуваються. Це відбувається у зв'язку з невідповідністю нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування прийнятим новим законодавчим актам. Зокрема, такими є регламенти місцевих рад, виконавчих комітетів, статuti територіальних громад. Тому органи місцевої влади залишаються закритими та непрозорими для громадськості.

Також недосконало прописано процедури оприлюднення нормативних документів, порядок звітування чиновників про свою роботу, відображення в документах принципів державних політик. Це ускладнює здійснення громадського контролю за діями чиновників.

Прозорість та доступність визначаються трьома основними чинниками:

1) якістю чинного нормативно-правового забезпечення, згідно з яким функціонує державний апарат;

2) дієвими та конкретними механізмами і процедурами реалізації прав доступу громадян до інформації про діяльність державної влади;

3) наявним у суспільстві, і зокрема в державному апараті, рівнем політичної культури [3].

Розвиток процесів реалізації принципів відкритості і прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування з урахуванням специфіки нормотворчого процесу доцільно забезпечувати шляхом розробки, прийняття і впровадження загальнодержавної програми такого розвитку. Така програма має враховувати визначення напрямів реалізації цих принципів, розподіл та розмежування виконавців за функціональними обов'язками та повноваженнями, комплексність та системність заходів, що вживаються, джерела їх фінансування, періоди виконання конкретних заходів. Головною метою програми має бути організація повсякденної взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськістю як основи реалізації принципів місцевого самоврядування та підвищення ефективності діяльності місцевої влади. Вона повинна передбачати реалізацію правових, організаційних, соціальних, інформаційних та інших заходів, за допомогою яких органи місцевого самоврядування сприятимуть розвитку громадської та інформаційної сфери, їх інфраструктурі в місті.

Для реалізації зазначеної мети потрібно виконувати такі завдання: з одного боку, регулярно надавати інформацію громадськості про діяльність органів місцевого самоврядування, їхні плани, проблемні моменти і досягнення; а з другого — інформувати міську владу про наявну і можливу реакцію територіальної громади на проведену або намічвану політику влади.

На сьогодні спостерігається зростання значення органів місцевого самоврядування в процесі розвитку регіону. Разом з тим існує й низка проблем, які потрібно розв'язати з метою

покращення функціонування та залучення місцевих громад до розвитку регіону та розв'язання територіальних проблем. Необхідно частіше залучати громадян до слухань з різних питань, проводити соціологічні опитування для визначення інтересів місцевих жителів, проводити інформаційну кампанію та сприяти вирішенню різноманітних питань. Також варто налагоджувати ефективну співпрацю з державними адміністраціями, приватними підприємцями та установами. Це дасть змогу розвинути широку мережу зв'язків, що покращить координацію та сприятиме швидшому реагуванню на всі питання територіальних громад. До того ж органам місцевого самоврядування не слід забувати про виконання своїх первинних функцій, про принципи здійснення влади та завдання відстоювати інтереси місцевих жителів, а не корпоративні чи приватні.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24.
3. Камінська Н. В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз: навч. посіб. / Н. В. Камінська; Київ. ун-т туризму, економіки і права. — К.: КНТ, 2010. — 229 с.

Олег Пелипенко,

студент Запорізького національного університету

Науковий керівник:

Коломоєць Тетяна Олександрівна, д.ю.н., професор

ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ТА ЙОГО ДОТРИМАННЯ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Верховенство права є однією із засадничих характеристик правової держави поряд з поділом влади та зв'язком держави і громадян взаємними правами та обов'язками. Питання прав і свобод людини на сьогодні є найважливішою проблемою внутрішньої та зовнішньої політики всіх держав світової спільноти. Саме стан справ у царині забезпечення прав і свобод, їх практичної реалізації є тим критерієм, за яким оцінюється рівень демократичного розвитку будь-якої держави й суспільства в цілому [1].

Так, за даними експертів, через окупацію частини території України та війну ледь не щодня розширюється перелік вразливих груп населення. Комісар Ради Європи Н. Муйжнієкс зазначив, що в Національній стратегії з прав людини в Україні повинні бути враховані права тих, хто опинився на тимчасово окупованих територіях і територіях, контрольованих проросійськими незаконними збройними формуваннями. На його думку, Україна повинна зробити все, що їй